

ДУЖУТ АЖААП АЛЫШКЫНЫ-БИЛЕ МАЛ ЧЕМИНИҢ БЕЛЕТКЕЛИ — АМҒЫ ДАЙЫНЧЫ СОРУЛГАЛАР БО САЛЫШКЫН

Тараа дээш тулчуушкунну улам күштелдирер

СЭП ТБ-нын март Пленумунун шийтпирлеринен сорук кирген «Межегей» совхозтун ажал-ишчилери бо чылын эки дужутту өстүргөннөр. Совхозтун тарылгазы нинтизи-биле 21 муң гектар, оон иштинде кызыл-тае 11269 гектар, чинге-тараа 2263 гектар, кукуруза 2000 гектар, картофель 400 гектар.

Бүтү тарылга шалун бир ай дургузунда ажаап алдыры ажалчыны планында көрдүнгөн. Совхоз 10 муң тонна эки шынарыг тарааны күрүнөгө дужаар деп социалисттик күлүздөгөн алган. Ам совхозтун бүтү бригадаларында тараа дээш тулчуушкуну массалык-биле чорутуу турар. Хову ажалчынын шийтпирлэг участкаларында коммунисттер болган комсомолчуларын таарыштыр тургускан.

Совхозта партбюро (секретары В. Л. Пелишев) дужут ажаап алышкынын болган күрүнөгө тараа дужаалазын чедишкенин чорутуу хамыктын мурунда организа-акчы болган масса-политиник ажалды билдирет чорутуулардан, социалисттик чарыктын тодаргай организа-акчы болган таарыштыр таарыштыр дээрин шын билки турар.

Совхозтун ийги болган үшкү бригадаларынын комбайнерлери ажаап алышкынын чорутууларын бек-дик организа-акчы чорутуу уагер-чиизон көргүзүп турар. Степан Прокопьевич Суворов оолдары Николай болган Валерий-биле кады «С-6» деп ийи комбайнга 2200 гектарын таарыштыр кестирер деп күлүздөгөн алган, август 31-ге чедир 1180 гектарын, а августун содугу бек хо-нуунун хун бурунуге бир комбайнга оонаштыр ортуула-биле 33 гектарын кестирген. Ол болза үш нормага де-нежир. Оларын соонда «С-3» комбайнерин башкаруучулары Кузнецов, Ашмарин, Исаков, Крамленко, Ойнов, Ошпек, Сулалов болган эске-дер-даа чорутуу турар. Бо муракчы комбайнерлер тарааны ажалла-даа база дорт-даа кезеринге, ол ышак бастырында хун бүрдө ийи болган ийи чарык нормаларын күлүздөгөн турар.

Совхозта алды бригада бар. Бүтү

тараа култураларынын 20 ажал хууу кестирген болган күрүнөгө тараа дужаар талазы-биле күлүздөгө 13 хуу күлүстүнгөн. Күлүстүнгөн ажалчынын чарыктан хей кезин үшкү (бригадир эш Ермолаев), ийи-ги (бригадир эш Жибинев) бригадаларга оонаштыр турар. Бо бригадаларын ажалчынын чедишкенин чажым болза дужут ажаап алышкынын эки бекеткенгинде, кижилер-биле ажаллап билдинде болуп турар.

Партбюро, профсоюзлунин ажал-кын комитети-биле база совхозтун дирекциясы-биле кады ажаап алышкынын бүдүзүнде социалисттик чарыктын негелдезин ажаллап кылган. Бригадаларга хуралдарын эрттиргилеэн. Комбайнер болган тракторист бурзуу социалисттик күлүздөгөдери алган. Механизатор бурзуунун бүдүзүн ажаллаарын түннелдерин учуток хуну-чине көргүзүп самбыразынга бижи көргүзүп турар.

Партбюро болган ажалдын комитети социалисттик чарыктын түннел-дин бек хонук сагында доктаал үндүрүп, тилекчи бригадаларга шил-чинг ымылазын болган акша шаанна-лын тыпсып турар. Беш хонук дургузунда 90-дан эвеш эвес гектар тараа кестирген комбайнерге акша шаанналы, а 125 гектардан хейну кестирген комбайнерге оон-даа хей акша шаанналын тыпсыр. Бригада бурзуунда агитчулар түнү турар. Хову тураларында көсү агитация, ылаңгыча дужут ажаап алышкынын болган күрүнөгө тараа дужаалазын чедишкенин дооарыгче механизаторларын мобилиза-акчы турар лозун-нар, плакаттар бар. Чамдык бригадалар радиопримки-биле база бар. Чаа солунарын, бригадаларга хун бүтү чедир турар.

Ийи болза-даа үшкү болган ийи бригадаларда дужут ажаап алышкынын талазы-биле чамдык эки дуржулгалар эске бригадаларга негерттирмей турары хараалыг-чыл. Илаңгыча бирги бригадала ажалдын байдалы дык дургузунин-инг болуп турар. Мыда комбайнер-

нын барык-ла 50 чедир хууу тех-никтик четпестерин хараазы-биле хун бүрдө ажаа туруп турар. Чүгө дээрке комбайннар багыт септеттин-генинен оларын септелгенин херек кырында ховуга келгеш, доозуп ту-рар. Үш комбайн ажаа чедир совхоз-тун мастерскаянда септеттин-шаан хевээр. Бүтү комбайннар дужут ажаап алышкынын ажаллаарын чедип алдыр талазы-биле кол инже-нер эш Рудольф чогуу хемчег ады-байн турар. Механиктер ховуга ажаллап турар комбайннарга ховар барып турарын дугайында ком-байнерлер хомудан турар.

Кол четпестерин бирээзи болза чамдык черлерде тараа култураларын болган кукурузанын кууш шы-нарыг ажаап турары болуп. Ол ыш-кыш эл-шыгы уагт болган бектүт тараларын тараа күлүздөгө алыр чер-лерге чорудуп турган таарыштыр-лар бар. Үшкү бригадала ажал-чын-ой-тавында хандыртпай турган. Совхозта күш-ажал кылдып шыдаар хараажын чон хей. Ийи болза-даа олардан ажаап алышкында киржи турарлар аажок эвеш.

Совхоз 2000 гектар кукурузаны ажаап алыр ужураг. Ол ажал ден-дин оожук темпик чорутууну тур-турар. Амдында чүгө 500 гектар ажал кукуруза ажаап алдыган. Ал-гыс андары база багыт чоруп ту-рар.

Тараа култураларын ажаап алышкынын болган күрүнөгө тараа дужаалазын септетирин баштайгы чартында доозуп болуп санал-лар көргүзүп турар. Ам соруга бол-за чангыс-даа хуну, шыкты халас эрттирбей, техниканы болган киж-кир бурзуу чорутуу ажаллаар, бүтү тарааны чинир чокка ажаап алдыр болган күрүнөгө тараа дужаалазын хууса бектисе түсүдери болуп. Совхозтун партия, комсомол, профсоюз организа-акчынын бүтү организа-акчы ажалы ажаап алышкынын кампанынын дүгөн, шы-нарыг чорударыга чажытыр ужу-раг.

Г. ПЕТРОВ.

Иван Осипович Старцев «Элегес» совхозка чолаачы болуп ажаллап турган. Ынчаарга комбайнерлер чедишпестер кээр-ге, ол «С-3» комбайнга олунураш, ол чаа тискак эртемик экизи-биле шыгезэди-айкан. Ол ам хонун комбайнерлерин беким ажа берип турар.

ЧУРУКТА: Н. О. Старцев «С-3» комбайнның башкарыл-ганында.

Фото В. Лутковчу.

КАДАРЫЛАРЖЕ

Бистин районга чокка чедир чай-лаашкынарда малын семиртип турар малчыларын негелдерин ханымар талазы-биле оларга ила-лаа автолавалар барып турар боордан башка, эске калды-даа хан-дырлаа турар.

Ынчанга СЭКП райкомунун бо-розу илаа алаа алышкынын ку-лаашкыш, малчыларын ханды-рылазын экижидер дугайында шит-пирин көлүзүп алган. Оон соонда рай-он төвүндө алаан, организа-акчы-леринин ажаллаачыларын киржил-гени-биле култура-амыдыралдың бригадаларын тургускан. Оон составында лектор, илаа илаан, баш таарымы-ниги, садыгы, чурук тырттар киж-кир болуп, оон бригадала негелде четпестерге чайлааларга мал каларын турар кадарычларга айткан үнүп турар.

Баштайгы үнүшкүн «Тилекте» колхозтун Соорилда, «Искра» кол-хозтун Биче-Колда, «Кызыл та-раанын» Эсертке малчыларын кы-лаашкыш. Оон соонда «Өкө» сов-хозтун болган «Кызыл таарык» колхозтун илаанчылыг чорук. Чокта чаа «Халык» колхозтун Биче-Колда малчыларынга база четкес. Култура-амыдыралдың бригадала-

зынын барган черлеринге малчынар оон ап чоран садымдан херелде-дин эржежик чулаа чүлдери: аш-чын, дусту, серегин, шайын, тапкын, папироту, чигирин, пене-не аймаан, база ол ышак үлөт-пүрүн бараанарын: костомерин, холдирин, уруларын иди-кел-терин садып ап турарлар. Бригадала удуруп чоруп турар СЭКП рай-комунун ажаллаачылары, чижээ, В. Шынгын болган оон-даа эске-лер лекция, бекселарын чонга кылды-рып, оларын ажал-кычче мобилиза-акчы чорутуурлар. Киж-кир илаан мал-чыларын өг-бүлелеринин иштинде удуг, биче кижилерин шуптузун шиг-ин көрүп, алыр кижилер бар болза эм берип, чогуу дуулаачынын көр-гүзүп чорутуу, чурук тырттар киж-кир чурукка тырттырыпкан өг-бүлелер-ин иштин чурукка тырттырып, баш таарымы киж-кир малчыларын баж-нын таары берип чорутуу.

Ырак-уак оларларда чурттан тур-рар малчынар оларын дугайында сагыш новал, оларга бараан болуп турарыгга улуу-биле ооруп турарлар.

В. ГАБИТОВ,
СЭКП-ның Биче-Колдун кидис эртелекчи.

Нитинин малынга

КӨК-ЧЫРАА. (Телефон-биле). Нитинин малынга бижыг чеч-чорук бекеттеринге ажал-чын «Улуг-Хав» совхозтун шолдоринде улам калбарып турар. Соолгу дүңгерт чед-дир 2717 тонна ситенин сараатал ал-ган, ол болза бөдүн чеч бекеткээр-панын 44 хууу болуп.

Шыналлар чокка бригадалардан ажалда ситен бекеткелде малчы-нарын эвешелерин чер болганда ба-

за организа-акчы. Оларын киж-кир бур-зуу оонадалар. Хүлүздөгөн ажал ку-кустекен малчынар дык хой.

Ам бир кол кичээлгенин силос са-лышкынычче устандырып турар. Ку-куруза кенделгенине 6 комбайннар соосал чокка хөдөлүп турар. Бо хунерде нөгөн массалдан 1410 тон-на силосу салган. Ажал чедишкенин иргүлчүлөп турар.

БАШКЫЛАРЫН АВГУСТ ЧӨВҮЛӨЛ ХУРАЛДАРЫ ӨӨРЕДИЛГЕНИ АМЫДЫРАЛЧЕ УЛАМ ЧООКШУЛАДЫР

ШКОЛАНЫН амыдырал-биле ха-рылазын бижылаар дугайында Хойлууну күлүздөгенин чоруп ту-рары болган район школаларын өөредилге-кижизилгелер ажалын улам экижидерин дугайында илет-кеди СЭП Улуг-Хем райкомунун секретары эш М. Харченко кылган.

Школа дугайында Хойлууну бот-тандырар талазы-биле район школа-ларынга чамдык ажалдарын чорут-кан. Шагаан-Арыгын №1, №2 школаларын 9—11 класстарын өөреникчилери мал болган хову ажалыгга тускай мергезилин эки шигезип ап турар. Ол школаларын доосканынын аразында ам мета-лизаторлар, токарлар, чаанкыч-лар, даарыкчылар бар. Ук школа-ларын ийи бүдүрүлге бригадалары бо чылын 486 өөреникчилерин хаара туткан. Олар «Улуг-Хав» совхозтун 123,5 та черинге ажаллап турган-нар. Башкылар эштер Соколов, Белоглазова оларын удурутуга-биле бригадалар тараа, мал чечин, нога култураларын чагай дужутуу өстүргөннөр.

Инчаала-даа чамдык школалар ди-ректорлары, колхоз, совхозтарын удурутучулары школа дугайында Хойлууну негелдерин боттандырар талазы-биле хемчеглерин четпес чо-рутуп турар. Хайыракан, Чагын, Чаа-Хөл школаларында школа чаны-нын өөредилге-дуржууга участка-рыга ажалды багыт организа-акчы. Чамдык школаларын өөредилге класстары ам-даа чедишпес, тускай дерип кылган кабинеттер, өөредилге мастерскаялар, спорт залдары чок. Эрткен өөредилге чылдаа, шко-ла назмаларын өөредилге бүрүн хаара тууар ажал Кара-Тал (Биче-Колда), Кожай, Бедир-Бедир, Ал-дым-Шынаа, Ийи-Тал, Ары-Тугу

школаларына эки чоруттуган. Ын-чыл-даа болза школа назмалыг уру-ларын сан-данымын багыт тур-гузуп, олар кичээлгелер багыт тур-ганында эрткен өөредилге чылдын сентябрь 1-де 800 уруглар школага кирбөөн, хей-хей өөреникчилер өө-редилге чылдын дургузунда ажал-бу-ру чылдагааннар-биле школазын ка-гаш чоруткан.

Школаларын өөредилге-кижиз-илгелер ажалында турган чет-пестерин илеткеди болган санал берген эштер чуталаан. Эрткен өө-редилге чылдаа 395 өөреникчилер класстарыга катан олурган, 190 киж-кир күсүк шылаадага аркан. Багай демектер, илаанын орус дылга, арифметикага, тыва дылга хей болуп турган.

Чамдык башкылар уругтар орту-зунга чорудар өөредилге-кижизил-гелер ажалдарын четпес тургус-кан, өөреникчилерин угаан-медер-диг саймалары, амыдырал-биле хан-дыштырар, көргүзүп материалда-рын ажаллаар, эскуриаларын орга-низа-акчы дүн ышак эске-даа ар-га-дуржулгаларын негерттер дугай-ин илеткеди болган санал берген-нөр демделгелер.

Д. АРАКЧА.

ШКОЛА дугайында Хойлууну ху-лаан алганымдан бээр, ону амыды-ралга боттандырар күсүдир дээш Бай-Тайга районуну уду өөредилге-зин ажаллаачыларын аде тургу-зушкун үзүндө алаан ажалдарын чоруткан. Башкыларын чөвүлө ху-лаанын школа тууду болган өөре-дикчилер дугайында ажалын дугай-ин илеткеди чуталаашкан.

Районда 11 школалар бар. Тээди ортукма школанын бүдүрүлге өө-редилгелер оон бир чыл школазын кыл-

Танды районун «Тилекте» сов-хозуну №5 трактор-хову бригада-сында тараа култураларын ала-бек дужутуу чогуу үзүндө чидирит чокка ажаап алдыр дөш чай-чаксар чок ажал-иш кидин-не түлүктөп чо-руп турар. Бо хунерде ажаап алышкынын чорудуп турарын хемчеглери болган күрүнө шыга-мырыгче тарааны кижиринин тала-зы-биле ол бригадала дээр чедир чо-руп турар деп моон мурунда «Шы-на» бижиттинген.

Күсүк хову ажалдарын эге хунеринде таарыштыр турар чамдык бергелерин ажал эртер, четпестерин узуткаар дээш №5 трактор-хову бригаданын бригадир эш Чеботарев дышмаккай ажаллап турарын оон-биле бир хун кады ажаллаа-ла билди алдым.

Мындыг элек дужуттуг бол-гаш хей таралыг күсүк ажаап алышкынын темпизин дүргезе-дирде, үүрмек ышак сагындырар, а мычала-даа черде чутуга алыртыр-ларын эскербей барып болбас бол-гай. Дорт комбайнлашкынын савап-нарын чалгыс оудурул дужуур херек. Шыдыраа хөлү ышак оя-бо октагалааттарга, ону бөдүрүр үе-де артык шимчээшкын, үе-шак бол-гаш энергия чыер апар... Дөө оза-лашкан савап чыгар, кербес силер бе. Моон комбайнер барып моон сонгаар ыччалбас кылдыр сагындыр-каптайн—дээш, бригадир мында-ла бартайн.

Шыналыла ук казы ол дораан чаалап чоруп баары: шупутуу чо-руп турар комбайннардан дужуп ту-рар савапнарын оудуру он ымай дорталы бергилеэн.

№26 комбайнын башкарыкчы эш Елизарьев чедип келдинер. Ажаллап чоруп турарынын база со-циалисттик негелде хулаалгенин дугай-ин оон-биле чуталаашканымыс соонда, оон чаа кестирип келген ижи-нин уучке чорутуу хей бердинес.

Александр Михайлович! Мур-нуулар, доктааган черинде биче та-раа тектү берген чүе, ону дөмөй-де бөдүп аар бис. Оон эске черлерде чидирит болган тыпсы силер—деп, комбайнер чуталааштыр.

—Күжүр ари, нажарын керем моон! Бөдүн баштай чуталаашкын эки бөдүп тур. Оон башка мен дөмөй-де көрүп, билди аптар болгай мен, оон чүт болурул... деп баштактанды.

Бригадир бөдүн комбайнерлери-нин ажалын шак мычар сарыш чо-вагыр хынап көрүп чоруп турары сеткиге таарымчалдыг болду.

Комбайн тураткан таарылаада, ол ажаа чылдагаан тодарып ылазыла чедер бээр. Ынчаарга комбайнын кадыг болуп кезээ эчок болуу азы үрелип эгелер бергенде—оон эди-п алырынга шупут-ла бөдү дужаал бээр (бөдү хонун комбайнер), а бир эвес ол улаада ажаа дүз көргүзгөн бол-дунак, берге бек болза ол-ла до-раан хемчег ап, артык кезек-беле хандырар болган оле техник киж-кир чорудар. Бригадирин болууда чок-артык кезектерин кожалында эске бригадалардан болган совхозтун төп метеркаландыг-даа барып тып ал-ган турар. Шак мындыг байдла-биле август 23-те тураткан 5 комбайнын келжишкенин ол шудуудып киж-гени.

Н. МААДЫ.

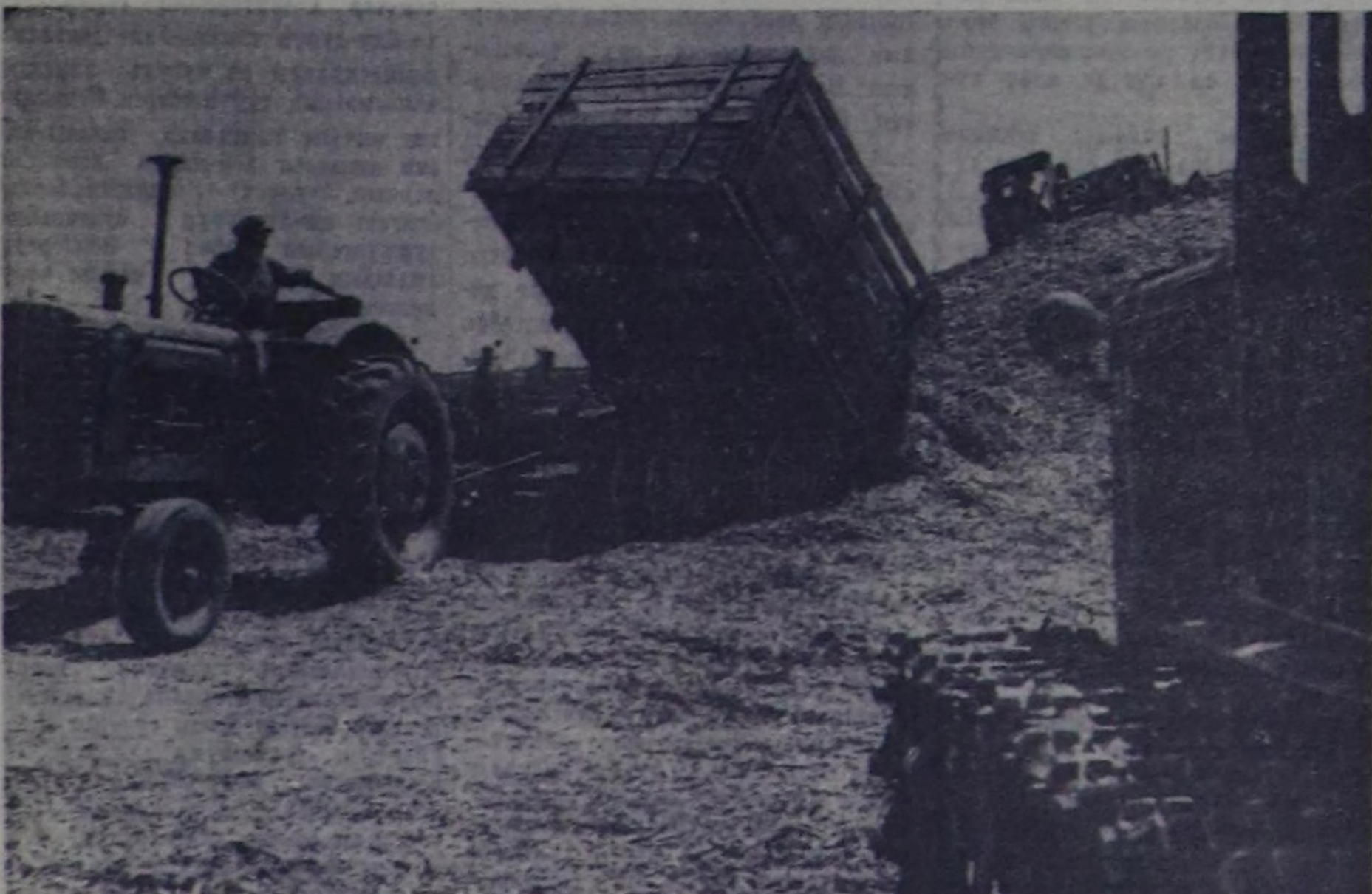
школазында өөреникчилер 12 та ку-курузаны колдуунда-ла хон-биле ажаап өстүргөннөр, кажан кукуруза-нын чажы ажаллазын техника-биле чорутуп болуп турла, ону «Мур-накчы» колхозтун баштаар чери хан-дыркан.

Бүдүрүлге бригадаларын, эвеш-ларын удурут ажаллаачылар, агро-номнар өөреникчилерин ажалын дегикейн турар мындыг таарыла-лардан шийтпирлени-биле уштунарын амыдырал негет турар.

Школалар туудуларын калбар-тырыгга, септелгенин калырынга хей-нитинин ролу районда эскен. «Мур-накчы» колхоз (даргазы эш Кулу-рупаев) колхоз дөш даргазы эш Ча-мбай Шуй сес чыл школазын 1962-1963 өөредилге чылдаа чангыс сме-нага өөредип кирер дээш бүтү хемчеглерин ап, четпес класстарын чедир туткан, оон түннелдине школа сентябрь 1-ден эгелеп чангыс сме-нага өөренир ажалдыг болган. Колхоз 2000 кубометр мышты ала-недерин күжү-биле берген. Кызыл-Дар сес чыл школазында ала-недерин күжү-биле 280 кубометр мышты бекеткен. Ол школазын септелгенин ала-недер халас ажаллап берген. Бо ажалын колхоз Совет даргазы эш Ойдуу, ала-недер комитетинин даргазы эш Бен-ден «лар эки организа-акчы.

Инчаала-даа школа дөш чедир үнелер кербес чорутар ам-даа бар. «Кара-Хал» колхоз (даргазы эш И. Очур) ийи өрөз класстын, мас-терсканын туудун чамы-на эге-лешкен, ону августун эгелдине оона-лар бис деп ажаа болза-даа, ам-даа дооспал. Ону доозуп болуп арга бар турган.

Х. ТААН-ОЛ.

УКРАИН ССР, Запорожье областын Каменско-Днепр районунда партиянын XX съездине колхозта кукуруза-ны силослаары беким темп-биле чоруп турган. Ында си-лосу шупут-ла мал ажалынын фермазынын чангыс чер кырынга салып турар. Ам ийи бурзуунга оонаш-

тыр 6 тонна силос шагда-ла салдыган.

ЧУРУКТА: партиянын XX съездине колхозта силосу-чер кырынга салып турары.

СЭТА-нын фотохрониказы.

